

УДК 658.589

А.К. КУЛЬМІНСЬКИЙ, магістрант, м. Харків, НТУ «ХПІ»

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ТЕХНОПАРКІВ ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ РОБОТИ

Розглянуто основні завдання вітчизняних технопарків та розроблені напрямки підвищення ефективності їх роботи.

The increase of the national technical park's efficiency and their main task are developed.

Ключові слова: технопарк, інвестиції, об'єднання, інновації, дослід, напрямки.

Вступ. Українські технопарки – це добровільні об'єднання суб'єктів наукової, науково-технічної і підприємницької діяльності (без обмеження форм власності), які представляють інноваційні структури у вигляді груп юридичних осіб, що діють на підставі угоди про спільну діяльність. Розробка і реалізація інноваційних та інвестиційних проектів у технопарках відбувається за участі наукових та інженерно-технічних працівників організацій – учасників. Ці колективи включають тисячі науковців, інженерно-технічних співробітників, сотні кандидатів наук, десятки докторів наук, висококваліфікованих робітників, що мають значний науковий і практичний досвід роботи у своїх галузях. Інноваційна та інвестиційна діяльність технопарків базується на матеріально-технічній і виробничій базі їх учасників. А це – десятки наукових лабораторій, інженерно-конструкторських відділів, досвідчених виробництв. Існуюча на сьогодні наукова і виробнича інфраструктура технопарків здатна забезпечити проведення всього комплексу робіт відповідно до проектів – від наукових досліджень до промислового випуску інноваційної продукції, маркетингових досліджень і навіть навчання персоналу.

Постановка задачі. Метою даної статті є аналіз роботи технопарків України, огляд основних напрямків їх завдань, а також вибір шляхів покращення роботи технопарків.

Методологія. Науковими методами, використаними при написанні даної роботи слід вважати збір та аналіз інформації, спостереження.

Науково-технологічні парки, що поєднують науково-дослідні, технологічні і виробничі підприємства, забезпечують найшвидше впровадження результатів науково-дослідних і пошукових робіт, винаходів у промисловість і бізнес. Головне

завдання цих інноваційних структур – сприяти розвитку високих і надвисоких технологій. Сьогодні в найбільш розвинутих країнах світу існують і успішно функціонують сотні таких структур, і їх кількість постійно збільшується.

На вітчизняні технопарки покладено виконання таких завдань:

- 1) Створювати цілісну систему впровадження наукових розробок у виробництво, що включає наукові дослідження, розробку технологій, впровадження у виробництво, випуск продукції і її успішне просування на внутрішній та світовий ринки.
- 2) Створювати сприятливі умови щодо залучення внутрішніх і зовнішніх інвесторів для фінансування проектів технопарків.
- 3) Налагоджувати промисловий випуск високотехнологічної конкурентоздатної на світовому ринку продукції.
- 4) Створювати високоефективні методи аналізу й охорони навколишнього середовища.
- 5) Розвивати матеріально-технічну бази наукових досліджень;
- 6) Координувати наукові розробки, їх науково-технічну і технологічну експертизу, а також забезпечувати моніторинг інноваційної й інвестиційної діяльності відповідно до пріоритетних напрямків діяльності технопарку.
- 7) Здійснювати підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації вчених і фахівців для роботи в умовах ринку.

Найбільш ефективний шлях впровадження науково-технологічних розробок пролягає через мережу малих і середніх інноваційних фірм, здатних швидко і з мінімальними витратами розробляти конкурентоздатну наукомістку продукцію. Тож сьогодні чимало провідних наукових установ створюють технопарки як ефективний інструмент взаємодії науки та бізнесу. Учасниками технопарків можуть бути вже існуючі підприємства, які зацікавлені у співпраці з науковим центром у сфері впровадження його розробок, або у використанні інфраструктури та обладнання наукового центру. Але часто виникають зовсім нові інноваційні підприємства, що не мають досвіду ведення бізнесу і потребують підтримки з боку спеціальних «технологічних бізнес інкубаторів», які формують сприятливе підприємницьке середовище для початківців з усім спектром наукових, виробничих, фінансово-кредитних послуг та менеджменту.

Залежно від місцевих умов та можливостей ці бізнес-інкубатори мають різні форми і надають різні послуги. Якщо раніше вважалося, що головна їх функція – надання початківцям приміщення на пільгових орендних умовах, створення умов

для співпраці компаній-орендарів та розвиток їх взаємодії, то зараз акцент зміщується на різноманітні послуги, якими можуть користуватись навіть і такі компанії, що мають свої приміщення зовні – асоційовані або віртуальні члени бізнес-інкубатора. Такі послуги можуть надаватися не лише початківцям, але й досвідченим підприємствам, серед яких можуть бути навіть досить великі компанії. Таким чином, створюється додатковий ресурс для підтримки початківців. Але надання ефективних послуг потребує кваліфікованих людських ресурсів, якісного обладнання та фінансів.

З метою сприяння ефективної діяльності технологічних парків, а також забезпечення реалізації механізму впровадження спеціального режиму інвестиційної і інноваційної діяльності створена Комісія з організації діяльності технологічних парків і інноваційних структур інших типів. Це – постійно діючий орган Кабінету Міністрів. До її складу входять відповідальні представники міністерств і відомств, а також керівники українських технопарків. На нього покладаються завдання з організаційного і методичного забезпечення діяльності зі створення і функціонування інноваційних структур різних типів. Комісія займається стратегічними і актуальними проблемами діяльності технопарків, розглядає пропозиції і ухвалює рішення з наступних питань:

- 1) Створення, реорганізація і ліквідація технологічних парків та інноваційних структур інших типів.
- 2) Визначення пріоритетних напрямів діяльності інноваційних структур, реєстрація проектів, що виконуються ними.
- 3) Удосконалення системи показників і критеріїв економічної і соціальної ефективності проектів.
- 4) Удосконалення механізму ведення оперативного бухгалтерського обліку витрат на інвестиційні і інноваційні проекти, впровадження системи контролю і відповідної державної статистичної і бухгалтерської звітності.

Однією з найважливіших функцій комісії є організація експертизи і реєстрація інвестиційних і інноваційних проектів. Загальне управління процесами експертизи і реєстрації проектів здійснюється Департаментом інновацій і трансферу технологій Міністерства освіти і науки України та робочою групою з питань підготовки пропозицій щодо організації діяльності технологічних парків і інноваційних структур інших типів, які визначають склад експертної групи для проведення експертизи поданих документів. До складу експертної групи входять не менше трьох фахівців: висококваліфікований науковий співробітник, що має

вчений ступінь та працює з профілю реалізації проекту; представник провідної в країні виробничої організації (директор або його заступник) з профілю реалізації проекту або профільного центрального органу виконавчої влади; фахівець у галузі економіки і фінансів – представник міністерства економіки або провідної консалтингової структури.

Узагальнення досвіду діяльності технологічних парків і інших інноваційних структур, підготовка пропозицій з розвитку та підвищення ефективності їх діяльності, робота з удосконалення законодавства, а також розробка стратегії розвитку науки і інноваційної діяльності в країні – ще одне коло завдань, яке входить в сферу діяльності комісії.

Результати дослідження. Виходячи із результатів проведених досліджень, та зважаючи на те, що для підвищення ефективності роботи технопарків використовуються різні критерії, можна сказати, що необхідно розробити методологію визначення ефективності роботи технопарків та інших інноваційних структур.

З метою підвищення ефективності роботи технопарків, розвитку інноваційної інфраструктури, стимулювання наукової та науково-освітньої діяльності доцільно:

- 1) Скоротити обсяг та терміни виконання проектів, які мають низьку бюджетну ефективність.
- 2) Встановити верхню межу обсягів нових інноваційних проектів технопарків.
- 3) Розробити нормативно-правові акти для функціонування різних моделей технопарків та інших інноваційних структур.
- 4) Розробити нову методику огляду та експертизи інноваційних та інвестиційних проектів.
- 5) Запровадити звітність стосовно завершених інноваційних та інвестиційних проектів технопарків в частині дотримання зобов'язань перед бюджетом та контроль за їх виконанням.

Висновок. Як висновок треба зазначити, що у роботі технопарків є ще немало невирішених проблем. Вони стосуються нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності, розробки та фінансування інноваційних проектів, стосунків між виконавцями проектів, реалізації бізнес-планів, оподаткування та інших проблем.

З метою подальшого поліпшення роботи технопарків необхідно удосконалити систему експертизи інноваційних проектів, підвищивши в ній роль Національної академії наук України, внести зміни до Закону України «Про спеціальний режим

інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» та до відповідних підзаконних актів стосовно договорів про спільну діяльність. Доцільно також внести зміни до Положення «про порядок здійснення контролю за цільовим використанням сировини, що ввозяться в Україну для виконання інвестиційних та інноваційних проектів за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків» та законодавче урегулювати це питання.

Список літератури: 1. *Гуржій А.М.* Перспективи розвитку системи технологічних парків України – К., 2000. 2. Сучасні інноваційні структури та комерціалізація науки: Підручник/Під ред. *А.А. Мазура.* - М.: ИНФРА-М, 2000. 3. *Мусіна Л.А.* Сучасні технологічні парки України. – М.: Альпіна Бізнес Букс, 2006. 4. Розвиток технологічних парків / *В.О.Гусєв* – К., 2000.

Подано до редакції 11.10.2010